

АЛДА—ТОРМОШ ЫНАУЗАРЫ

БЫЛ ҺАНДА
УКЫФЗ:

— 2-се бит.

Атайзарзан калган аманат
—3-сө бит.

Замандаш

Һүз-йәш язуларына
—4—5-се биттәр.

W. P. PATTERSON

Студент кондалектаре
(дауамы)
— 6-сы бит.

«БЭНЭК» БЭЭЭЭ КУНАЖТА
— 8-се бит.

Өфөләр игтибарына!

30 марта БАССР-дың Санитар надзор, Тəбигатте һауа буйынса дәүләт комитеты, Гидрометүзгө органидары Өфө калаһының Коньяк водозабораында фенолың тейешле нормадан артык булуын асыклай. Тикшерү күрәтеүенсә, Һуу Өфө «Химпром» произвoдство берекяһе таравынан бысратылған — фильтрашмаған агым Шугуровка йылтаһына эләккән. Шул сәбәпле Киров, Ленин (шул иҫтән Затон), Совет районларында, Октябрь һәм Ординскинде райондарының кайһы бер олошөндә (Синайловны иңдермәһенсә, Дан буһварына тиклем) краңдаран һуу алып аш өдерләмәһсә, э хужалык һәм техник кәрәкраттарына ғына хуллаһырга тәйид ителә.

Козок һыуын өсөргә мөмкин. Шулай ук өмеш буттары, компот, минераль һыулар кулланырга була.

буу бысраныу ээметелер
рөң бөтөрөү эше алып ба
рыла.

Өфе тала Советы баг-
тарма комитетының ра-
эттен тың хәлдәр бу-
йынса коммуняны.

...Әфа, Башкорт дәүләт университетіның зур залы, Президиум алдына сағыу хәрефтор менен «Башкорт теле һәм әдәбияты буйынса III республика олимпиадаһында катнашыусыларға тайнар сәләм!» тип изыдған. Бөгөн байгенең һуңғы көнө, бота һынаузар за арт талды. Ижризың караһын көтөп, зал еңелсә генә шаулай... Утыуысларҙың, уҡытыусыларҙың эске тулҡынлануы прәкһезҙән миңә лә күсә. Кем белә, бәлки, ошо минуттар һүҙтөренсә ғарышында оло тормош юлының башлануына бер әтәргес булып, һәр кеше инсек йәшәргә тигән һорауға яуап эҙләгәндә, улар за үз күҙерәрен аса теленә, башкорт халҡына хеҙмәт итеүгә бағышлар...

Һәм бына ул көткөн минуттар! Комиссия ағзалары Почет грамоталары, махсус приездар, китаптар күтәреп президиумға йүнәлә. Тарихи мәлдә сағылдырырга тырышып, кинокамералар геүлөй фотоаппараттардың уттары ялтай. Выездларҙа бүлөн-бүлөн Салауат районының бик күптөр... Ярмыштардың һәр төрө буйынса урынлар билдәләнгән. Бер ике ботәһен дә һанап тормайынса, сығарылыш кластарында һәм педагогия училищелары араһында еңеүселәрҙе генә атап үтәйек. Дөйөм 1-се урын Туймазы районы Илсембәт урта мәктәбе укыусыһы Юлиә Миңдәйероваға бирелә, 2-се урында — 1-се республика интернат-мәктәбенән Альбина Дәүләтбакова, 3-се урында — Ишембай калаһының 2-се интернат-мәктәбе укыусыһы Гөлнәра Пөмилева. Педучилищелар араһында 1-се урынды Салауат калаһынан Гөлнәз Колһарина яулайы. Өйтергә көрәп, ошо атап үтелгән еңеүселәр БДУ-ның филология факультетына уҡырга инергә теләһәләр, улар башкорт теле һәм әҙәбиәтенән ике имтихандан автоматик рәүештә азат ителәсәк, ләкин «бишле» куйылһасак, 3-се урында Салауат педучилищһынан Эльмира Шафикоһа һәм 3-се урын — Белореттан Рушан Хәйбуллинаға бирелә.

...Олимпиада тамамланды. Олимпиащенән йылы төһөрәттәр менән тыуған яттарына таралды. Уларҙы алда төрмөш йыһазлары көтө.

Ю. МОКСУТОВ.

БҮРЭТТӨРӨД: Юлиа Мин-
деевна, Гелнара Намилена,
Альбина Дуглатбекова; уй-
зар, уйзар...

Ю. КЭРИМОВ фотолары.

(Олимпиадала жатнашыу-
сылардың кыска мезгилде мо-
ден 3-сөзгө татына ала-
лыгы).

Үзе сифатһыҙ, үзе жиммәт

Бар иле арба тәгәрмәсен тистәлөгән йылдар файзаланган сактар. Хәзерге тәгәрмәстәр бер-ике йылга ла түзмәй. Әуәл тәгәрмәсте туғын боҗоп, уны кинтереп өшпәй торғайнылар. Бер йыл йокко өккәс, 2-3 сантиметр, икенсе йыл йорткас, уны тағы ла 1-2 сантиметр кырқып, тарттылып алаһын.

Хөзөргө дөспрөмхөздэрин төгөрмөсө үзө ауйр, үзө киммэт, тырнак байн бер быуын. Күп быууинлы булгас, уны тарттыршуу кыйын, һәр тырнак тобо байн 2—3 миллиметр калыплыкта шына талып, сырам, ләкин барыбер

пыгышмай. Әуәлсәз нәшк итеп
өшлөхәләр, төгәртмәс тиз кый-
ралмәс итк. һатып алыусы
булмас тип курталармы икән
олло? Шулайтып колхоз-сов-
хоздардын акашын бүсәрәп
алалар. Тимерзәре әрәм була.
Тотоп торган болтты гранһыз
кыялар унын тимерен бурып
алып булмай. Хәзер төгәртмәс
та, та торган станды ла алып
кыгыткандар.

Бөгөнго ауыл хужалыгы
стакелдәре — күбәһәнсә йәш-
тәр. Улар яңысы тәғәрмәстә
күрмәтәң, пиләк бұла, икәнәң
белмәй. Күрһәләр, туғынлы
тәғәрмәс талаң итерәзәр ине.
Хәзрегә техника мейән туғын

богооё биш ецэл бит. Эхэл тул
кого мөнхн богдлон элс. Фер-
ма модире лэ, бригадир за бу-
лып эшлэгэс, йанем үртэлэ,
сонхи бөг илде ат-үгез мөнхн
пүтаруек, олс лэ ат-арбара-
урын куп, тик улар акыл мөн-
хөн жулланбимай.

Колхоз-совхоздары алдау-
сы-леспромхоздары, балки,
яны хайланасак депутаттар
турынлы тэгэрмэс эшлэргэ
мөхбүр итер?

Ә. БАРЛЫБАЕВ,
хезмат ветераны, 77 жаш.
Баймак району,
Номам ауылы.

- Реплика

Шарттар булырмы икән?

Морзи ауылының кондитер цехында комсомол-йәштер бригадасы эшлэй. Коллективтың тотошлай кыздардан ғына торғанын айдайығыздыр. Бригада ағзаларының уртаса йөше — 25 йөш. Дөкин, улар осталықта йынатмай,

Цехта татлы булгалар, бер нисе тер-шөрбәт печенье, помидгалар, кәкштар, пирогтар етәштерелә. Эш әкәл түгел, үз сменала бик күп продукция Сәшәләргә тейеш. Тийүр планды һәр сән арттырып үтәй, Ә бит план етәштергә кү. өкдә сыгып Силдәгәнә. Шула бу йылдан йыл-уны үтәү хыйылмаша.

Кондитер-изделиялары көше-
тереп күткөн күтсө, уны
көрсөтсө байрам ичкө кара-
тып агаһын. Бундай азын-тү-
лөктө етештерген кашалар-
зеш урмны күндөдө тартып то-
рорга, кайсыга күтсөргө то-
йош ыямат. Ленин бед, газет
укмусулар, цехтын, тышкы кү-
рөшө түрөлгөн фотога тир-
реп, был силдери, өлө му-
саба-өлөмө тип айданай торна-
мр, бед зз гөжөл, тайогмр.
Быма ошондой көтөдө, бинал-
зешел был угдан кызыр.

Иканиса хүрэтнэ: чирэгыз:
эсэр продукцияг сийдэс булур
ул. Утэл бөөрлөт та урын ют
ниханон хүрэгнэгээр. Тийдэ нд
да ул дэти-тулентэ хэвэрлэл
төрөн жуйну! Еткенэ, мэгэни-
дэртэ охотуу өсөн транпорт
булгантэ орсантэр ба зэл.

Цам асондо га тийгин. Иканс-
мэ кишэ бэр булгалэ, плитал-
лар, хуузынуу шимастари нэм
бөшүн чиралалдар икнэ. Сырьэ
этигинтэ сэлтэр ба булал. Ул
важытэ план утэлнэу журнэ,
нысэ туйа.

В типовой проект буйниса
ныи цех табузас сак пландаш-
тыралар. Масын сафна индере-
лен икит?

Башы шундай катарлы шарт-
тырда ташыннылчына бралма-
ныса, тыннышан ешай кыста-
мол-кештер бралалы.

[illegible]

Торғонлок йылдарында хужалыктардың үзек усаысбаһын ғына үттергә ынтылыш нөлхоз-совхоздардың башта ауылдарына биң зур зыян килтерзе. Оло ғына булһа ла, үзек усадыбала урынашмағас, тормош есен үтә хәкәт нәмәләр: юл, һыу, балалар батсаһы, мәктәп, клуб кеүек нәмәләр күп ер-зәрҙә тоҙелмәне ла, һарап та тотолманы. Хужалык үз-геһә ятып булһа, мәктәптәң көргә ют һаналды, имеш, балалар күрше ауылға ба-рып та уҡый ала, һәм күл-мә ауылдарға уҡыусылар йазлы-көзлә бысрат килеп,

белгес булмаһа, нисанам, ойлоштороу һәләте булган йаш кешене ла төгәйләп куймаған. Бер кем дә теләмәй, тип аңлата ауыл Советы председателе Халит Бөзгетдинович Шайхетдинов. Ышанам миң уның йүзәрәһә. Пылаһын-һылы тормош төһәйләндерәү өсөн бер нисә эшләһәргә; йәштәрҙә дәрә һүнә баратыр, уларҙы кузартыуы әһәл түгәлдәр. Айыуҙы ла ойратәләр бит. Беҙ барған кәһдә ул клубта эшләргә Фәһизә Якупованы «тозалал» та куйың. Яңы йыл алдынан төгәйләһәһән булғандар иһән. Тиң

КИЛЭСӘК ӨМӨТҮӨЗ

ТУГЕЛ

тып буразналар жалган көртө-
та юл ярып, белем донъя.
Иына юл тота. Бөлөкөсөреж-
торө яңгызы өйзө тала. Ә
бит бөтәһең дә олатай
өләсәйҙөрө ют. Кайһы бер
ауылдарҙа йәйге осорҙа ниң-
дәйҙер бианың файҙаланып,
балалар-батсаһы асһан бу-
лалар, әлбиттә. Тик йәй үтө-
лө китә, сс ай күпмө ни?
Балалары утыу йөшөнә ет-
кәс, ата-әсә, икенсе ауыл-
ға йөрөп ыҙаланмаһын есөн,
уларҙы интернатҡа ебәрергө
тырыша. Бала өйҙән тыу-
ған тамырҙан ифрат ҡиртә
айырыла. Үз ауылында үсеп,
халықтың тормошон, эш
шарттарын яҡшы белгән-
һитә. Сөхөт эздәү яғып ка-
йыра. Миңдой геңк районды
алма, тикһәр калаға тара-
лып бөткөнгө күрә донъя ҡо-
ра алмайынса 30—40 йәш-
кә тиклем буйһап йөрөгән
егеттәр күп булған ауылдар
бар.

Тыңдар талмай ауылда. Тик уларғы қасапшығыз тип гәйсерлерігә тел әйләнмәк, сонки эш ют, үзүч, теләнгән һайлал алыу тураһында һүҙ мугатып та булмаҫ. Бәгә ауылдарға бер эш — йыйыр; сусма һәм һарых фермалы һәм са-олдор плантациялы. Сәгәлдөрөнән йей-норон баш күтареп булмаҫ, ө тишх ойақ генә биллон дө нөи ит. Үзәк усадыбала култура усағы герләп торһөн есон хужалыҡ етәкселәр әкис йөллекай, ауыл Советы һәләтле медр; художество етәксәһе му-Ырға ынтыла, Ә молхоз-совхоздарзың башна ауылдары бына ошо хәстәрлентон дә ситто кала һилдә: Үзәк усадыбалә терәлөп тарһа ла ундарты култура усағын клуб тибәң, хәтерә калыр. Иштәр йыйылып домни, көрт һүга торған бер урын индә. Халыҡ һуңғы тапы кыр йыйылып насан фильм карағанын, моғайын, исеңә лә тошһөн алмас.

Кушнаренко районның Пышмырза ауылы пак шундай тормошта Нөшөр, Башлангыч мәктәп, 140 икътанан торган ауылда 17 генә бала икән. Балалар бакчасы юк, өлбөтө, «Нәй кеңе асабыз», — ти Искә Камышлы ауыл Советы председателе.

Шундай уш нартай бар-
ган ауыл. Бөтөлөй ферма-
лында, төмүнкү ауылда бе-
төндөй кош жылдар тош. Кош-
төрдөй Илдар Абдуллин да,
илдирган ауылында йшөрөгө
кыйраткан Фенира Якупова ла
минек һораула бер төрлө
луан бирге: аш, ич, төрмөш
ичкөлдөс, күдүт, исмаһам,
нино да күрһөмһөйөр биг.

[illegible]

ул баш тарткан, сонки зүр
өш башларга, тыйыулыгы
еткөзгөн. Э, бөлкн, ярдам ит-
хөлөр, көңөш менөн кеүөт-
лөп торһазар, ашлоп тә кит-
көн булыр ине. Таянрылың
актив кешеләр зә табылыр
ине, могайын. Яңы йыл бай-
рамын үткөргөндә, егеттөр
катнашкан бит. Кыззар күт-
әлбит, Тик ундай ауылдар
бик һирәк бит, о култуура
усаында концерт кешәләре
үткөрөлөп тора. Сонки тыз-
зар күчелә менән ауылға
тартыла, Улар ял һайын
тайтып тора, акрынлап ты-
зыгыт китердәр, саралар
үткөрөүзә катнаша башлар-
зар, могайын. Хәзерге ва-
қытта клуб модире ваифа-
һын баштарған Лилат Му-
син агай зә ситтә талыр,
тип уйламайын. Елкөн бул-
һа ла, дәрте юралмаған әле,
э гармунига осталдығы йәштәр-
гә зүр таяныс булып, актив-
лыкта айырап сәбәрер.

[illegible]

— Илүрүтү билгөөдөргөрү тырыңдасакбыз, — тип бертедөн көгөзө бирде совхоз директору ла, ауыл Советы председатели ла, Ишмырзаның культура фторто ишепел тоңшоке, түшмө ремонтлаңып, ләкин иңәне бейерлек түгөл, дүр-дүр ырыңтар күй. Уың дүктәләрүни алмаштырып, кә иңә йышайтып туыңыра кәрен. Улытырыра: улытырыңтар юк — уң биләлән кәпә. Улары ла ике, шығырыңдан торған урыңдыкытар ғына.

— Эдәмәргә әр калманы.
Бер кайзан да таба алмай-
быз, — тип көргәнә Х. Шей-
хетдинов.

Шулай да мун эштер тө-
дөлөр түгөн ышайыс менен
тайттым, Сөңкү Ишмырза
клубу асын киноаппарат аз-
уулар, алып тайтын жв.
Ишмырза уула калган, Магнито-
фон алынган, Шулай итеп,
торгондөк ындарында Иш-
мырза халкына карага күр-
бөлгөн баймындыктай
кушалык өтөксөтө сөн-
тарткан. Хөдөр өш поштор-
дөк үзүндө.

Г. РИЗУАНОВА.
Кушнарское районы

P. HIRFACHT.

«Кейегек күп, Урал,
контшарың күп,
Буйың аңкый һинсең
моң менән;
Курайлай ға лһап
кой уйнайһың,
Үҙөң ғәһә түтөл,
мә менән».

Баязит Бишбайың йөрөк
өрпөткөс шүрөү менен тууы
ошо шөгүр юлдары, минен-
сө, утыз стөйсө йылдагы
Ваштиортостандың ысыңбар-
лыгы да сагылдыра. Дауыт
Юлтың, Булат Ишменгол,
Токфөр Йөнөнб, Габдулла
Амантай, Һазиз Дөүлетшина
кеүек бөтө гүмгүрәрен ыкда-
та, тыуған еребезден кило-
сөгөнә багышлаган язуусы
һәм шағирларға «халық дош-
маны» тиген тағта йөбөштө-
рөлө. Етөкселәрбөз гүмгүрө-
нә мизал артынан мизал та-
тыла, е халықтың аят-ку-
лына бырау балына. Бөтө
илде басшы алған чыра эслө
шымысылар үз бұрыстарын
«намыс менен» уттой: сабыл-
зар өсөһөз малдырыла, то-

Г. КОЛЬАРИНА,
Салауат педагогика учили-
щесының III курсе сту-
денты.

Зиданчуга району.

Илһатыйым, юк! Юк!
Һинд тағы килермен, ти,
Косак илһам бирермен, ти.
Гелһаз КӨТӨЕВА,
Ишкәк урта мәктәбен
Х класс укыусыһы,
Әбнәлһа районь.

НҮРӘТТАРЗА: олимпиаданан күрөңөштөр.
Ю. КӘРИМОВ фотолары.

Ф. АБДУЛЛИН,
берекмә етәксеһе.

* Интилап — революция.

и вышеледым ланам
кытмосеңо.

Н. ИСЭНБАЕВА,
МДУ студенткамы.

